

เราจัดการศึกษาเพื่ออะไร

สิ่งหนึ่งที่คนหลีกเลี่ยงไม่ได้ในชีวิต คือ การร่วมอยู่กับผู้อื่น ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย คนทุกคนจะต้องอยู่ร่วมกับ พ่อแม่ พี่น้อง ปู่ย่า ตายาย เพื่อนเล่น เพื่อนนักเรียน เพื่อนร่วมงาน เพื่อนร่วมชาติ เหล่านี้เป็นต้น ไม่ว่าจะอยู่ในครอบครัว ในโรงเรียน ในที่ทำงาน หรือในสังคม คนจะมีฐานะอยู่ 2 อย่างเสมอ คือถ้าไม่เป็นประมุขก็ต้องเป็นสมาชิก ทั้งนั้นขึ้นอยู่กับโอกาสและความสามารถของแต่ละคน แต่ส่วนมากแล้วคนมักจะเป็นสมาชิกของกลุ่ม เพราะในกลุ่มหนึ่งๆ จะมีประมุขได้เพียงคนเดียวเท่านั้น และไม่มีใครที่ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มใด ดังนั้นถ้าพบว่า คนกลุ่มใดทำงานได้ผลดี หรือไม่ดี ขอให้สันนิษฐาน ได้

เลยว่าเป็นเพราะประมุขหรือไม่ก็สมาชิก หรือทั้ง 2 อย่าง จากผลการวิจัยและการสังเกตของผู้ชำนาญการเกี่ยวกับเรื่องนี้ ก็พบหลักฐานที่เชื่อถือได้ว่า ความเจริญก้าวหน้า หรือความล้มเหลวของกลุ่มต่างๆ ขึ้นอยู่กับ การทำงานของประมุข และสมาชิกของกลุ่มนั้นๆ

ข้างบนนี้คือธรรมชาติของการอยู่ร่วมกัน ในสังคม ขอให้ผู้อ่านจงใช้ความจริงดังกล่าวเป็นเครื่องพิจารณา ถึงสภาพของสังคมไทยในปัจจุบันว่า เพราะเหตุใดหน่วยงานทั้งหลายในสังคมจึงมักจะถูกวิพากษ์วิจารณ์ไปต่าง ๆ นานา แม้การทำงานของรัฐบาลก็ไม่มีการยกเว้น กลับถูกกล่าวหาว่าทำงานบกพร่อง ไม่รู้จักแก้ปัญหา และอะไร

ต่ออะไรอีกมาก ซึ่งถ้าไปถามรัฐบาลหรือหน่วยงาน
ต่าง ๆ ว่า "อยากให้เกิดปัญหาเหล่านี้ขึ้นไหม?"
ย่อมได้รับคำตอบว่า "ไม่อยากให้เกิด" นี้แสดงว่า
ทั้งประมุขและสมาชิกของกลุ่มต่าง ๆ ทราบดีว่า
อะไรเป็นสิ่งที่ตนประสงค์จะให้ได้มา หรือให้เกิด
ขึ้น แต่พอทำงานเข้าจริง ๆ กลับไม่ได้สิ่งเหล่านี้
ทั้ง ๆ ที่บางครั้งอาจจะหวังผลเกิดด้วยซ้ำไป
ข้อบกพร่องในเรื่องนี้ ถ้าใช้ความจริงข้างบนวิ
เคราะห์ก็ได้อีกคำตอบว่า เป็นเพราะ "ผู้ดำเนินงาน
ยังบกพร่อง" ข้อบกพร่องทั้งตัวหัวหน้าและผู้รวม
งาน ถ้าต้องการทราบว่าบกพร่องตรงไหน ก็ควร
จะทราบว่า ผู้ดำเนินงานที่เขาควรจะมีคุณสมบัติ
อย่างไรและทำงานกันอย่างไรเสียก่อน แล้วจะหา
คำตอบได้เอง

โดยทั่วไป ทั้งหัวหน้าและผู้ร่วมงาน
จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถสุจริตซื่อสัตย์
แข็ง รับผิดชอบ มองเห็นเป้าประสงค์ของงาน
ทำงานอย่างมีแผน อุทิศตนเพื่องาน เสียสละเพื่อ
ส่วนรวม สุขภาพดี สามัคคี มั่นใจ เป็นคน ผู้ที่
เป็นหัวหน้าหรือประมุข จะต้องมึลักษณะดังกล่าว
ดีกว่าผู้ร่วมงานมาก ๆ ในด้านการทำงานก็ต้องใช้
"ประมุขภาพ" ที่เหมาะ คือ ต้องสามารถดึงความ
สามารถหรือด้วยภาพพจน์จากผู้ร่วมงานทุกคน ให้
ทำงานเพื่อกลุ่ม โดยวิธีการทำงานที่เหมาะสม ซึ่ง
ปัจจุบันนี้ยอมรับกันแล้วว่า วิธีการทำงานแบบประ
ชาธิปไตยเป็นวิธีที่ดีที่สุด หลักการง่าย ๆ ของวิธีนี้

คือ หัวหน้าต้องวางแผนและทำงานร่วมกันกับผู้
ร่วมงาน ที่มาของความคิดตลอดจนการตัดสินใจ
จะต้องเป็นเรื่องภายในกลุ่ม มิใช่มาจากเบื้องบน
หรืออิทธิพลภายนอกกลุ่ม ถ้าหัวหน้าคนใดทำได้
ดังกล่าวจะมีผลตามมา คือ ผู้ร่วมงานจะมองเห็น
เป้าประสงค์ของงาน ทำงานโดยมีทิศทางที่แน
นอน ทำอย่างมีแผน สุขภาพจิตดี และยินดีที่จะ
ใช้ความสามารถของตน เพื่อส่วนรวมอย่างเต็มที่
กลุ่มใดเป็นเช่นนี้ทางวิชาการถือว่า กลุ่มนั้นมีค่า

ในปัจจุบันนี้หน่วยงานต่าง ๆ มีคน
ลักษณะดังกล่าวและได้ทำงานตามสภาพแล้ว
หรือยัง? ถ้าถามเช่นนี้คงจะได้คำตอบว่า
"ยัง" หรือ "มีน้อย" ถ้าถามต่อไปว่า "ทำไม?"
คงจะได้คำตอบว่า "หาคนเช่นนั้นไม่ได้" หรือ
"หายาก" เมื่อเป็นเช่นนี้คงมาลงตรงปัญหาที่
ว่า "คน" หรือ "กำลังคน" ที่เราสร้างขึ้น
มาสำหรับประเทศเรานั้นยังไม่ดีพอ หรือ เรา
ยังสร้างคนไม่ถูก หากถามต่อไปว่า "ใครละ
ที่รับผิดชอบสร้างหรือเตรียมคน" ในที่สุดจะลงเอย
ตรง การศึกษา ดังนั้นจึงน่าจะสรุปกลับไปเสียที่
ว่า เราจัดการศึกษาเพื่ออะไรกัน ถ้าไม่ใช่เพื่อ
เตรียมประมุข และสมาชิกให้กับกลุ่มต่าง ๆ
ปัญหาต่อไปก็คือว่า "เราจะเตรียมบุคคลทั้ง
กล่าวอย่างไร" และนี่คือแนวโน้มของหลักสูตร
และการสอนสำหรับโลกในปัจจุบัน ๐